

© Полянський І.Ю., Войтів Я.Ю., Гринчук Ф.В., Андрієць В.В., Максим'юк В.В., Тарабанчук В.В., Гирла Я.В., 2013

УДК 617 (417) (092)

ТВОРЧА СПАДЩИНА ПРОФЕСОРА В.Л.ХЕНКІНА

**І.Ю.Полянський, Я.Ю.Войтів, Ф.В.Гринчук, В.В.Андрієць, В.В.Максим'юк,
В.В.Тарабанчук, Я.В.Гирла**

Кафедра хірургії (зав. – проф. І.Ю.Полянський) Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці

Прогрес будь-якої медичної галузі, і, в першу чергу, хірургії зумовлений вкладом особистостей, які своїми ідеями, поглядами, новаторським підходом та нестандартними рішеннями змінювали існуючі стереотипи, давали поштовх для подальших досліджень. Новітній підхід до вирішення нагальних проблем зазвичай проходить всі етапи – від заперечення до розуміння і сприйняття його як стандарту. Історія медицини містить багато прикладів, коли новаторські ідеї переривалися на початкових етапах і, зрештою, так і не були реалізовані. Тільки роль особистостей, що наполегливо і послідовно доводили такі ідеї до логічного завершення, вибудовували фундамент сучасної медицини.

Однією з таких особистостей був професор В.Л.Хенкін, наукова та практична діяльність якого є прикладом послідовності та наполегливості в реалізації нових підходів до вирішення актуальних питань у практичній медицині.

Валентин Львович Хенкін народився 12 квітня 1901 року в м. Ростов-на-Дону в родині робітника. Закінчив медичний факультет Північно-Кавказського університету (1926). До 1938 року працював на кафедрі факультетської хірургії цього ж університету, а потім – завідувачем хірургічного відділення однієї з районних лікарень Ростовської області.

У 1939 році захистив кандидатську дисертацію і перейшов на педагогічно-наукову роботу на кафедру госпітальної хірургії Ростовського медичного інституту, але невдовзі його призвали військовим хірургом на війну з Фінляндією.

У буремні роки Другої світової війни Валентин Хенкін пройшов шлях від хірурга польового

*Професор Хенкін Валентин Львович
(1901-1978)*

госпіталю до головного хірурга 56-ї Армії (Північний Кавказ), головного хірурга окремої Приморської армії (Крим), начальника відділення Головного військового госпіталю ім. Бурденка у Москві. Посади генеральські, хоча війну закінчив у званні полковника.

Потрапляв під обстріли, бомбардування, іноді доводилося вступати в бойові дії (медичні частини, особливо на початку війни, не раз "прикривали" відступ). Одного разу під час обстрілу з

мінометів, коли Хенкін оперував, поруч розірвалися чотири міни. Загинули всі, крім Валентина Львовича і оперованого. Під час одного з бомбардувань був сильно контужений [1, 2].

Навіть у цих умовах Валентин Львович не залишав науково-дослідну діяльність. Ним був набраний і систематизований обширний матеріал з питань поранення судин та методів їх зашивання. Під час Великої Вітчизняної війни судинний шов застосовувався дуже рідко, за даними Б.В.Петровського (1955), лише в 2,5% випадків. За спостереженнями В.Л.Хенкіна (1947), застосування судинного шва в ранні терміни сприяло зниженню частоти ішемічних гангрен кінцівок втричі в порівнянні з простою перев'язкою судин [3]. Для кращої герметизації лінії судинного анастомозу Валентин Хенкін запропонував аутовенозний та алотрансплантанти (рисунок). 1947 року В.Л.Хенкін видав монографію "Поранення кровоносних судин" (з досвіду Великої Вітчизняної війни 1941-1945). "Судинний шов Хенкіна" увійшов у підручники з медицини.

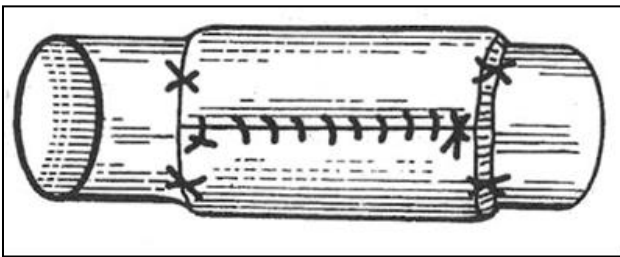

Рис. Судинний шов Хенкіна.

1946 року Валентин Львович повернувся на роботу в Ростовський медичний інститут на кафедру госпітальної хірургії, де розпочав науково-дослідну роботу. Докторську дисертацію "Пересадка щитоподібної залози" успішно захистив 1949 року.

Вакантного місця завідувача кафедри у Ростові не було, тому він розіслав свої документи в кілька периферійних вузів Радянського Союзу. Позитивні відповіді прийшли з трьох місць. Валентин Хенкін вибрав Ужгород, куди і поїхав наприкінці 1950 року. 31 грудня 1951 року він отримав довгоочікуваний новорічний подарунок – у поштовій скриньці лежали два конверти: один – дуже запізніле підтвердження ступеня доктора наук, у другому – присвоєння йому звання професора.

З 1950 по серпень 1955 року В.Л.Хенкін – завідувач кафедри госпітальної хірургії медичного факультету Ужгородського університету. В Ужгороді він дуже багато оперував, виконав першу в Україні операцію на серці, про що повідо-

млялося у місцевій газеті "Радянська Верховина". Лекції Хенкіна користувалися великим успіхом. Крім завідування кафедрою, його було призначено ще й деканом медичного факультету.

У 1955 році професор В.Л.Хенкін переїжджає в Чернівці, де за конкурсом призначається завідувачем кафедри госпітальної хірургії Чернівецького медичного інституту.

З появою професора В.Л.Хенкіна в Чернівцях набула подальшого розвитку торакальна та серцево-судинна хірургія. Цій проблемі присвячені три докторські і 8 кандидатських дисертацій, виконаних під його керівництвом. З переходом Валентина Львовича 1962 року на кафедру факультетської хірургії Чернівецького медичного інституту його наукове захоплення набуло подальшого розвитку, адже традиційною науковою проблемою кафедри була хірургія щитоподібної залози. Крім цього, Хенкін як учень професора Богораз працював над проблемами пластичної хірургії з приводу опіків, щілин губи та піднебіння.

"...Оперував він сидячи (звичка, успадкована від професора Богораз, який пересувався на протезах). Біля столу праворуч – місце оператора, ставилося дерев'яне піднесення, на якому стояв круглий стілець. Під час великої операції професор сидів, а коли було потрібно, – вставав і працював стоячи. Що б не відбувалося в операційній залі, він ніколи не дратувався, не виходив із себе і не кричав на персонал, що нерідко буває у колег-хірургів. У самій критичній ситуації він міг сказати операційній медсестрі або асистентові: «Не волнуйся, дечка» або «Спокойно, дечи мои» – що діяло краще за будь-який крик» [4].

1969 року вчена рада Чернівецького медичного інституту переобрала 68-річного професора на новий термін роботи на посаді завідувача кафедри факультетської хірургії, а з 1971 по 1974 рік він був науковим консультантом своєї кафедри.

Проф. В.Л.Хенкін був членом Всеукраїнського товариства хірургів, членом редакційної ради журналу "Клінічна хірургія", головою Чернівецького обласного наукового товариства хірургів. З-під його пера вийшло 104 наукові праці (з них 8 – у співавторстві), 3 монографії – серед яких "бестселери" хірургії: "Поранення кровоносних судин" (1947), "Резекція легень з приводу туберкульозу" (1959).

Помер Валентин Львович Хенкін 25 листопада 1978 року в Чернівцях, де й похований.

Життя і творчість професора В.Л.Хенкіна є однією з яскравих сторінок історії кафедри хірургії Буковинського державного медичного університету. Він назавжди залишився в історії

науки, медицини як неординарна і яскрава особистість, Людина з власними принципами та пе-

реконаннями, а його вагомий науковий доробок є неоціненним даром для сучасної хірургії.

Список використаної літератури

1. Полянський І.Ю. *Нариси з історії кафедри факультетської хірургії, ЛОР та очних хвороб БДМУ* / І.Ю. Полянський, В.В. Максим'юк // *Клінічна анатомія та оперативна хірургія*. – 2005. – Т. 4, № 4. – С. 97-101.
2. Пішак В.П. *Професори Буковинського державного медичного університету (1944-2009)* / В.П.Пішак, Ю.Т.Ахтемійчук, О.І.Іващук. – 2009. – 172 с.
3. Мирский М.Б. *История медицины и хирургии* / М.Б.Мирский. – 2010. – 145 с.
4. Хенкин Е.В. *Фрагменты биографии отца* [Электронний ресурс] // *Заметки по еврейской истории*. – 2003. – № 23. – Режим доступа: <http://berkovich-zametki.com/Nomer26/Henkin1.htm>.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Надійшла 20.12.2012 р.